
Raadscommissie Stadsontwikkeling en Beheer

Portefeuillehouder: Remco Duijker

Van team: Team Omgeving

Adviseur: Annemarieke Loth

E-mail: a.loth@denhelder.nl

Classificatie: **Openbaar**

Kenmerk: **2021-052837**

Begrotingswijziging: **Nee**

Onderwerp: Voorstel tot het vaststellen van de Transitievisie warmte

Publiekssamenvatting:

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en het inzetten van duurzame en schone energiebronnen. Gemeenten zijn verplicht om een Transitievisie Warmte op te stellen en die voor het eind van 2021 vast te stellen. In de voorliggende Transitievisie Warmte wordt aangegeven met welke bronnen en in welk tijdsbestek tot 2050 de gebouwde omgeving van duurzame warmte wordt voorzien. De Transitievisie Warmte is een richtinggevend document. In deze Warmtetransitievisie stippelen we het pad uit naar een duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening om bij te dragen aan CO₂-reductie. De in deze visie benoemde technieken zijn de duurzame technieken die in 2021 als meest logisch voor de toekomst gezien worden. De Transitievisie Warmte moet de komende jaren uitgewerkt worden met wijkuitvoeringsplannen, waar alle stakeholders nauw bij betrokken gaan worden.

De gemeenteraad wordt gevraagd deze Transitievisie Warmte vast te stellen en de verwachte Rijksmiddelen voor de uitvoering naar wijkuitvoeringsplannen te reserveren.

Geadviseerd besluit

1. de Transitievisie Warmte Den Helder vast te stellen.

Bijlagen

1. warmtetransitievisie den helder 1.0.pdf

Raadsvoorstel:

Aanleiding en context

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en het inzetten van duurzame en schone energiebronnen. Gemeenten zijn verplicht om een Transitievisie Warmte op te stellen en die voor het eind van 2021 vast te stellen. In de Transitievisie Warmte wordt aangegeven met welke bronnen en in welk tijdsbestek de gebouwde omgeving van duurzame warmte wordt voorzien. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat het opstellen van deze visie gebeurt in een proces met bewoners en eigenaren.

De Transitievisie Warmte is een belangrijk uitgangspunt voor alle partijen die werken aan de warmtetransitie. Een transitievisie moet in elk geval een concrete datum bevatten waarop wijken van het aardgas af gaan, met daaraan gekoppeld op welke alternatieve warmtebron wijken gaan worden aangesloten. Dit betekent niet dat morgen alles al aardgasvrij hoeft te worden.

Voor een goede kans van slagen is het belangrijk dat we als gemeente aan onze burgers uitleggen waarom we van het aardgas af gaan en hen meenemen in de energietransitie. Een transitievisie warmte moet uiteindelijk inzicht geven in hoe de warmtetransitie in de gemeente wordt uitgevoerd.

In deze Warmtetransitievisie stippelen we het pad uit naar een duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening om bij te dragen aan CO₂-reductie. De in deze visie benoemde technieken zijn de duurzame technieken die in 2021 als meest logisch voor de toekomst gezien worden.

Op 9 juni 2020 heeft het college het plan van aanpak Transitievisie Warmte vastgesteld. Op 30 juni heeft de gemeenteraad de motie "waterstof" aangenomen. Het aannemen van deze motie heeft invloed gehad op het aangenomen plan van aanpak. In maart 2021 is een eerste verkenning Warmtetransitievisie in de Raad besproken.

De gemeenteraad heeft aangegeven de energietransitie te willen richten op de toepassing van waterstof. De raad heeft daarbij aangegeven de toepassing van waterstof te willen terugzien in een pilot binnen de gebouwde omgeving.

Er is sindsdien uitgebreid onderzoek gedaan naar mogelijkheden om waterstof in de gebouwde omgeving toe te passen. Met de beperkte beschikbaarheid van waterstof in ieder geval voor 2030 en onduidelijkheid over de beschikbaarheid ook daarna zijn 3 sporen naar inzet van waterstof in de gebouwde omgeving bepaald.

Met het aannemen van eerdergenoemde motie is de focus voor de TVW Den Helder verlegd naar de inzet van waterstof. Het onderzoek naar het warmtenet en geothermiebron is daarmee in eerste instantie enigszins naar de achtergrond verplaatst. De partners in deze businesscase (HVC, Marine/Rijksvastgoedbedrijf, Willemsoord en Woningstichting) hebben het onderzoek naar geothermie voortgezet. In het voorjaar 2021 zijn wij weer aangesloten op dit onderzoek.

Uitgangspunt voor de warmtetransitie blijft ook het inzetten op het reduceren van energiegebruik. De projecten van het Programma Energieneutraal zetten in op het faciliteren en informeren van woningbezitters en – gebruikers om het verduurzamen van de woningvoorraad te versnellen.

Doelen en resultaten

Deze Transitievisie Warmte geeft een doorkijk naar wat er in onze gemeente gaat gebeuren de komende dertig jaar. Inwoners en bedrijven weten daardoor op hoofdlijnen waar ze aan toe zijn, en kunnen beslissingen over hun woning hierop afstemmen.

We selecteren in deze transitievisie een aantal wijken, die kansrijk zijn om als eerste van het aardgas af te gaan of waar grote besparingskansen liggen (voor 2030). Voor deze wijken worden de komende jaren wijkuitvoeringsplannen gemaakt.

Het besluit om daadwerkelijk tot uitvoering van het plan over te gaan, wordt pas genomen als bekend is wat de consequenties zijn voor de woonlasten van bewoners en ondernemers, er een gedegen haalbaarheidsstudie is afgerond en er voldoende draagvlak is.

Het is pionieren, experimenteren en leren. We doen dat met elkaar. Deze verandering vraagt een grote inspanning van iedereen: inwoners, de gemeente, bedrijven, woningcorporaties, andere overheden en maatschappelijke organisaties.

Aangezien de ontwikkelingen rondom waterstof nog in volle gang zijn en er nog veel te leren valt, zijn er 3 sporen voor de route naar waterstof in de gebouwde omgeving benoemd in deze Transitievisie Warmte.

Kaders en omstandigheden

- Klimaatakkoord: Vanuit afspraken uit het Klimaatakkoord zijn gemeenten verplicht voor eind 2021 een Transitievisie Warmte vast te stellen.
- Ambitie Energieneutraal: We volgen de gemeentelijke ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn. Het college heeft de raad, via raadsinformatiebrief RI19.0130, een toezegging gedaan om eind van 2021 een concept Transitievisie Warmte voor te kunnen leggen. Deze toezegging is nogmaals gedaan tijdens de raadsinformatieavond energieneutraal in januari.
- Omgevingsvisie: De strategieën en wijkuitvoeringsplannen in de Transitievisie Warmte moeten worden geborgd in de omgevingsvisie.
- Motie "Waterstof" 30 juni 2020. Met het aannemen van de motie heeft de Gemeente Den Helder zich als doel gesteld de toepassing van waterstof niet alleen te richten op grootgebruikers, maar ook op kleingebruikers en huishoudens; de toepassing van waterstof moet in Den Helder een belangrijke pijler worden in de warmtetransitie.

Argumenten en alternatieven

Er is vanuit het Klimaatakkoord een wettelijke verplichting om te komen met een Transitievisie Warmte.

Na de vaststelling van de Transitievisie Warmte ligt er een basis om Den Helder wijk voor wijk richting 2050 van het aardgas af te halen. In sommige gevallen kan dat betekenen dat het doel is om rond 2030 helemaal van het aardgas te gaan, maar in de meeste gevallen zet de gemeente in op het voorbereiden op de omslag naar aardgasvrij op een later moment. Bijvoorbeeld door isolatiemaatregelen te stimuleren, of het ondersteunen van bewoners en bedrijven die vrijwillig alvast de stap naar aardgasvrij willen maken.

Voor deze wijken worden de komende jaren wijkuitvoeringsplannen gemaakt. Hierin worden de plannen concreter, en zal per wijk, buurt of zelfs per huishouden worden gekeken wat er mogelijk is. Deze uitvoeringsplannen maken we samen met bewoners en andere betrokkenen. Er wordt daarbij aangesloten op bestaande plannen van o.a. het gebiedsgericht werken.

Ook al staan we nog aan het begin en is nog niet alles tot in detail uitgedacht, we zijn volop bezig. We werken bewust in fasen. Elke 5 jaar kijken we waar we staan: Wat is onze opgave nu? Welke innovaties, inzichten en ervaringen hebben we opgedaan in de wijken? Mochten er tussentijds grote nieuwe inzichten zijn, dan nemen we die mee. We volgen ook de wet- en regelgeving en passen onze visie daar zo nodig op aan.

Aangezien de ontwikkelingen rondom waterstof nog in volle gang zijn en er nog veel te leren valt, zijn er 3 sporen voor de route naar waterstof in de gebouwde omgeving benoemd in deze Transitievisie Warmte, waarin we onder meer samenwerking zoeken met Woningstichting De Helder, HVC en Defensie.

Het eerste onderzoek spoor betreft de restwarmte van de waterstofproductie. De warmte van de elektrolyser, waarmee de waterstof wordt gemaakt, kan worden ingevoed op een warmtenet. De gemaakte waterstof wordt gebruikt voor bijvoorbeeld transport. Het 2e spoor betreft het inzetten van waterstof in plaats van gas bij de piekkel van het warmtenet van Defensie. Een piekvoorziening zoals bv. de inzet in de huidige Kracht-Warmte Station op de Nieuwe Haven kan goed samengaan met het warmtenet, en is een doelmatiger inzet van groen waterstof. Als 3e spoor willen we een onderzoeksproject opstarten voor het ombouwen van een wooncomplex naar waterstof om lokale ondernemers kennis te laten opdoen hiermee.

Bestuurlijke vernieuwing

Het opstellen van de Transitievisie Warmte is verplicht door de Rijksoverheid.

De transitie kan alleen slagen wanneer er een breed draagvlak is gecreëerd. We zetten in op bestuurlijke vernieuwing door gebruik te maken van een digitaal platform, waarbij de dialoog met inwoners en bedrijfsleven wordt aangegaan. Naast enquetes en storytelling via de tool Sprockler worden inwoners en het bedrijfsleven op basis van de uitkomsten uit de enquetes en Sprockler actief betrokken bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen. Ook andere stakeholders zoals woningcorporaties en netwerkbeheerders kunnen via dit medium worden betrokken. Tot op heden verloopt het contact met deze andere stakeholders via reguliere overleggen. Het proces verloopt transparant en integraal.

De Transitievisie Warmte is een richtinggevend document, maar is niet in beton gegoten. Met de wijkuitvoeringsplannen wordt de haalbaarheid van de voorgestelde warmteoplossing en de eindgebruikerskosten bepaald. Dat kan ook betekenen dat een andere oplossing gekozen wordt. De visie is in die zin referendabel.

Duurzaamheid

De Transitievisie Warmte gaat een belangrijke bijdrage leveren om te komen tot een duurzamer en klimaatbestendiger Den Helder.

Uitvoering van de visie leidt tot een vermindering van broeikasgasuitstoot en reductie van energiegebruik.

Financiële consequenties

Voor de totstandkoming van deze Transitievisie Warmte heeft het Rijk de afgelopen twee jaar middelen beschikbaar gesteld.

Een eerste voorzichtige raming op basis van onderzoek voor de Raad van het Openbaar Bestuur "Uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord voor decentrale overheden in 2022 – 2030"^[1] laat zien dat voor de uitvoering van de WTV in elk geval per jaar nodig is:

Strategisch projectleider WTV	0,6 FTE
Projectmanager wijkuitvoeringsplan per wijk (minimaal nodig 0,8 fte per jaar à 2 wijken + nieuwbouw buurt = 2 fte)	2 FTE
Projectleider waterstofpilot in gebouwde omgeving	0,4 FTE
Technisch bureau voor het doorrekenen van businesscase en eindgebruikerskosten (WUP)	pm
Communicatie/participatie (energieloket, Sprockler-tool, Serious game)	€ 10.000

Voor 2022 verwachten we in ieder geval de volgende uitgaven:

Strategisch projectleider WTV	€125.000	Verdieping Communicatie en Participatie tbv Wijkuitvoeringsplannen	€10.000	Inzet bureau voor doorrekenen businesscase en eindgebruikerskosten	€50.000
-------------------------------	----------	--	---------	--	---------

We verwachten van het Rijk €200.000 te krijgen, waarmee we voor 2022 de Transitievisie Warmte verder kunnen uitrollen. Maar zoals uit bovenstaande tabel blijkt, zal de uitrol meer dan die 2 ton kosten de komende jaren. Daarbij komt, afhankelijk van het spoor dat we voor waterstof mogelijk gaan volgen extra benodigd budget. Hiervoor willen we een reservering van €25.000 doen.

Begin 2022 zullen we met een uitwerking komen van de te verwachten kosten van de uitvoering van de Transitievisie Warmte. Naast deze proceskosten vraagt de warmtetransitie naar alle waarschijnlijkheid een financiële bijdrage van de gemeente in de aanleg van infrastructuur. Zodra een van de sporen naar een waterstofpilot daadwerkelijk een project wordt, zal hier budget voor nodig zijn. Exacte bedragen zijn hiervoor nog niet te geven, maar komen boven tafel met de ontwikkeling en uitwerking van de wijkuitvoeringsplannen.

[1] <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/documenten/publicaties/2020/09/24/aef--onderzoeksrapport-uitvoeringskosten-klimaatakkoord>

Uitvoering en planning

Voor de eerste wijkuitvoeringsplannen moet het communicatie en participatietraject stevig worden neergezet. De halen de verhalen van de bewoners op en daarmee vormen we de basis voor de wijkgerichte aanpakken.

Inwoners, die een bijdrage kunnen en willen leveren, worden in kennisgroepen uitgenodigd. Er zal in ieder geval een kennisgroep worden opgezet over bodemwarmte. Andere thema's volgen uit de behoefte.

In het voorjaar van 2022 wordt met de gemeenteraad een warmtegame gespeeld over de warmtetransitie visie en in aparte sessies met betrokken inwoners.

De ontwikkeling van wijkuitvoeringsplannen zou conform de WTV in 2022 in De Schooten en De stad binnen de linie-Oost kunnen starten.

Daarnaast zou voor de buurt Dirksz Admiraal, waar rondom de Bijlweg en het station Den Helder Zuid nieuwbouwplannen spelen, een integraal plan opgesteld kunnen worden.

Na 2022 zou Julianadorp met een wijkuitvoeringsplan vervolgens aan de beurt kunnen zijn.

In 2025 wordt de WTV geupdate naar de dan geldende inzichten. Elke 5 jaar zal de WTV vervolgens van een update worden voorzien.

Communicatie

Voor het maken van wijkuitvoeringsplannen is een gemeentebreed communicatie- en participatieplan noodzakelijk. Dat plan willen we niet als gemeente van bovenaf bedenken. We willen na vaststelling van de Transitievisie Warmte een groep bewoners, ondernemers en organisaties actief laten meedenken over het vervolg. Want bij de lokale initiatieven en bij de bewoners en ondernemers die al betrokken zijn in de eerste wijken zit een schat aan kennis en praktijkervaring. Zo kunnen we samen leren en op een participatieve manier een communicatie- en participatieplan opstellen. Maar ook is het uiteindelijk de bewoner, ondernemer of gebouweigenaar die de beslissende keuze maakt over zijn of haar energievoorziening. In dat plan houden we rekening met de verschillende doelgroepen binnen Den Helder. Van actief betrokken bewoners en partijen als de woningcorporaties en de netbeheerder, tot een brede Helderse groep bestaande uit particuliere eigenaren, VVE's, huurders en ondernemers voor wie de warmtetransitie nog ver weg lijkt.

Vormgeving Warmtetransitie Visie

Er wordt aansluitend aan dit document een publieksvriendelijke en toegankelijke webbased versie gemaakt van de WTV. Dit zal via Storymaps gemaakt worden. Voordeel van Storymaps is dat het een mooie kapstok is om de WTV en de wijkuitvoeringsplannen aan te hangen. Men kan zelf dieper inzoomen op kaartmateriaal en externe links kunnen eenvoudig gevolgd worden.

Den Helder, 9 november 2021

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

burgemeester
J.A. (Jan) de Boer MSc.

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

secretaris
R.M. (Robert) Reus

A handwritten signature in black ink, featuring the letters 'RMA' in a stylized, cursive font, enclosed within a large, roughly circular loop.

Raadsvergadering d.d.	
Besluit nummer	2021-052837
Onderwerp	Voorstel tot het vaststellen van de Transitievisie warmte

De raad van de gemeente Den Helder;

gelezen het raadsvoorstel van het college van burgemeester en wethouders van Den Helder van 9 november 2021,

besluit:

1. de Transitievisie Warmte Den Helder vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van